

Під час проведення занять потрібно орієнтуватися на такі принципи комплектування підгруп: за бажаннями чи інтересами дітей (до того чи іншого виду діяльності матеріалу); за законом психологічної сумісності (не руйнувати природних угруповань дітей, а включатися в них); за принципом педагогічної доцільності (з урахуванням компетентності дитини у сферах життєдіяльності) [4, с. 52].

Необхідно уникати довгих бесід, багатослівних пояснень, знаходити правильний темп і ритм заняття. Доцільні хорові відповіді дітей всіх вікових підгруп, але за умови, що діти дошкільного віку добре зрозуміли завдання. Наявність наочного матеріалу підтримує увагу та працездатність дітей різного віку.

Плануючи заняття, навіть досвідчений вихователь повинен хоча б коротко записувати його хід, чітко знати, коли, в якій частині заняття він працює з тією чи іншою групою дітей. Від чіткості пояснення завдання також залежить результативність діяльності дітей. Специфіка роботи в різновіковій групі потребує диференційованого обліку знань дітей, що дає можливість більш чітко планувати подальшу індивідуальну роботу з дітьми [3].

Отже, організація занять у різновіковій групі має певну складність, тому що від вихователя вимагаються знання специфіки роботи в різновікових групах, вміння співвідносити програмові вимоги з індивідуальними особливостями вихованців, здатність розуміти і бачити кожну дитину і всю групу загалом. Окрім цього, організовуючи освітній процес для дітей різного віку, вихователю потрібно підбирати різні форми занять (фронтальні, групові, індивідуальні, міні-заняття), вміти проводити спільні заняття за одним розділом програми з диференціацією навчальних завдань для кожної вікової підгрупи, об'єднані заняття з різних розділів програм. Застосування різноманітних варіантів організації дітей на заняттях, включення в педагогічний процес різних дидактичних ігор та вправ з окремими дітьми поза занять, під час самостійної діяльності дітей дають можливість приділяти достатньо уваги кожній дитині, враховуючи його індивідуальні особливості та сприяти міцному засвоєнню знань.

Список використаної літератури:

1. Бочелюк О. І. Організація освітнього процесу в різновіковій групі дошкільного навчального закладу / О. І. Бочелюк, Т. В. Романюк. – Харків: Видавництво «Ранок», 2015. – 192 с.
2. Організація освітнього та виховного процесу в різновіковій групі – [Електронний ресурс] – Режим доступу – <http://ped-kopilka.com.ua/vospitateljam/metodicheskie-rekomendaci/organizacija-vospitatelnogo-i-obrazovatel'nogo-procesa-v-raznovozrastnoi-grupe-dou.html>
3. Особливості організації освітнього процесу в різновіковій групі – [Електронний ресурс] – Режим доступу – http://dspu.edu.ua/youngsc/AQGS/2013_6-2/pedagogy/115-121.pdf
4. Попович О. М. Виховання та навчання дітей дошкільного віку в різновікових групах / О. М. Попович // курс лекцій з дисципліни для студентів денної та заочної форми навчання напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта». – Мукачеве : МДУ, 2018. – 104 с.

Науковий керівник: викладач Логінова А. В.

І. О. Петренко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ВИХОВАННЯ ДОБРОЗИЧЛИВОГО СТАВЛЕННЯ ДО ОДНОЛІТКІВ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема виховання гуманних, доброзичливих відносин в групі дітей дошкільного віку завжди була важливим аспектом у розвитку дитини. Майже всі освітні програми для дітей дошкільного віку містять розділ «соціально-емоційне» або «моральне» виховання, що присвячені формуванню позитивного ставлення до інших людей, соціальних почуттів, взаємодопомоги та ін. Важливість цього завдання є зрозумілим, оскільки саме в дошкільному віці формуються основні етичні норми, зміцнюється відношення до себе та до інших людини. Дослідники завжди були зацікавлені проблемою виховання моральних якостей і

гуманних цінностей у дітей. Значний внесок у розвиток цього питання внесли І. Ващенко, В. Сухомлинський, К. Ушинський та інші науковці. Теоретичні аспекти проблеми морального виховання були відображені в працях психологів і педагогів І. Беха, Л. Виготського, Г. Жирської, І. Кона. У роботах І. Беха, В. Білоусової, А. Богуш, О. Коберника, Т. Кравченко, В. Кременя, В. Кузя, А. Маслоу, Т. Поніманської, І. Рогальської, В. Сухомлинського увагу зацентровано на необхідності якомога раніше ознайомлювати дітей з моральними поняттями, навчати доброти, виховувати особистісні якості.

Сучасна система дошкільної освіти орієнтована на гуманістичний підхід до дитини як особистості, яка розвивається, потребує розуміння і поваги до її інтересів та прав. Перед вихователем постає важливе завдання, яке спрямоване на створення повноцінних умов для проживання дитиною щасливого дитинства, коли вона відчуває себе захищеною, але має право на активну пізнавальну діяльність, досліджуючи все що її оточує, і таким чином здобуваючи нові знання. Виховна робота з дітьми направлена на створення умов, які дають дитині можливість самостійно діяти і досліджувати навколишній світ. Застосовуючи такий підхід потрібно враховувати велике значення проблеми взаємодії дошкільників з однолітками, так як для повноцінного пізнавального і соціального розвитку дитині необхідне спілкування з ровесниками. Особливе значення в формуванні особистості старших дошкільників мають стосунки, які базуються на доброзичливому ставленні один до одного [2, с. 19].

Виховання первинних моральних якостей у дошкільників є проблемою суспільного характеру. До моральних особистісних якостей людини відносять доброзичливі взаємовідносини [3, с. 122]. Доброзичливість – фундаментальне моральне поняття, що характеризується готовністю і здатністю особистості свідомо слідувати добру. Ознаки доброзичливості завжди співвіднесені з вищою, самодостатньою ціллю і співпадають з людською довершеністю. Добро в першу чергу пов'язане з умінням радіти і жаліти, відгукуватись на почуття інших і тримати свою душу відкритою. Вони проявляються в особистісних взаєминах, які набувають дедалі більшого значення. Дитина навчається прислухатися до думки інших, співчувати та турбуватися, домовлятися і поступатися, співпереживати і ставити себе на місце ровесника [5, с. 244].

Як активний суб'єкт життєдіяльності, дошкільник оволодіває вмінням планувати та організовувати діяльність, самореалізовуватися, усвідомлювати навколишній світ та самого себе (Т. Антонова, І. Княжева, Я. Неверович). Процес взаємовпливу, спільної взаємодії перетворюється на взаємовідносини, суть яких полягає в результативності взаємних зусиль (В. Білоусова, О. Запорожець, Я. Коломинський). Дитина дошкільного віку здатна до відносно свідомої поведінки, у неї розвивається відчуття реальності, вона здатна до початкового самопізнання (С. Тищенко, Д. Фельдштейн). Дослідження особливостей розвитку моральних почуттів, моральної вихованості дошкільників здійснено Л. Артемовою, В. Павленчик, Ю. Приходько. Наголошуючи на вираженості та тривалості педагогічного впливу, науковці розглядають моральність як результат ефективного виховного процесу, що відображає міру прийняття дитиною соціальних норм та її життєву позицію щодо цінностей культури [4, с. 68].

Моральні взаємостосунки є джерелом моральних уявлень, знань, які переходять у почуття та відповідні дії. І як результат – виявлення доброзичливих взаємин між однолітками та втілення їх у повсякденне життя. У багатьох роботах як вітчизняних так і зарубіжних вчених ми можемо знайти підтвердження цієї думки. Учені Л. Артемова, А. Запорожець, Д. Лешлі, О. Сухомлинська у своїх працях наголошують, що знання, які не побудовані на моральних почуттях, емоціях і цінностях, мають формальний характер, а тому не можуть виховувати у дитини доброзичливе та чуйне ставлення до інших. Отже, значне місце у формуванні доброзичливих взаємин особистості належить емоційній вразливості дитини.

Дослідник О. Кононко зазначає, що якості людини є найважливішими та суттєвими для особистісного розвитку, саме з них розпочинається особистісна культура дошкільника. Базовий рівень якостей визначає і дає межу сформованості моральних якостей дошкільника: визнання чеснот і переваг інших людей, співпереживати їм, здатність розуміти інших, змогу ставати на їхнє місце, допомагати за власним бажанням, робити людям добро, не розраховуючи на винагороду [1, с. 452].

Доброзичливе ставлення один до одного не залежить від рівня освіти батьків та їх соціального становища. Становлення та формування доброзичливих взаємин між старшими дошкільниками відбувається у специфічних для означеного віку видах діяльності – ігровій, навчальній, комунікативній, мистецькій, мовленнєвій та трудовій. Зміст, форма та динаміка взаємин старших дошкільників суттєво залежить від їх виховання в сім'ї та закладі дошкільної освіти. Доброзичливі взаємини батьків і педагогів з дітьми слугують прикладом побудови дошкільниками контактів з однолітками. Значною мірою на доброзичливі взаємини між дошкільниками впливає їхній індивідуальний досвід та прихильність до ровесника.

Провідну роль у формуванні доброзичливих взаємин між старшими дошкільниками відіграє мистецтво, зокрема театр як засіб виховання духовних цінностей, що сприяє розвитку емоційно-почуттєвої сфери дошкільників.

Театралізована гра сприяє створенню позитивного настрою дітей, відіграє важливу роль у їх вихованні, навчанні і розвитку (Т. Аболіна, Д. Ельконін, А. Єршова, А. Макаренко, Ж. Піаже, А. Щербо, М. Якобсон та ін.). Саме завдяки різноманітним формам театралізованої діяльності, яка виступає основою в освітньому процесі, у дітей відбувається формування доброзичливих взаємин між однолітками. Правильно організована театралізована діяльність дітей є дієвим чинником формування доброзичливих взаємин між старшими дошкільниками.

Отже, доброзичливі взаємини між однолітками формуються в повсякденній діяльності дітей. Доброзичливе ставлення до однолітків у дітей старшого дошкільного віку починається з відчуття й розуміння психологічного стану іншої людини, виявляється в співпереживанні, тактовності та щирій допомозі. Доброзичливість включає в себе знання дитини про моральні норми, які проявляються: у співчутті, тактовності, турботливості; здатності входити в стан іншої людини через усвідомлення власних переживань; у повсякденній поведінці без впливу зовнішнього середовища. Дитячий колектив володіє значними потенційними можливостями для розвитку та соціального становлення особистості, адже в ньому відбувається засвоєння особистісно-суспільних ідеалів, цінностей. Доброзичливі взаємини між однолітками є складовою культури поведінки й виступають регулятором суспільних відносин.

Список використаної літератури:

1. Аксьонова О. П. Від трьох до шести (семи) років / О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова. – 2014. – 452 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (нова редакція) // Дошкільне виховання. – 2012. – № 4 – С. 19
3. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція) : у 2 ч. – Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2014. – 166 с.
4. Приходько Ю. О. Формування позитивних відносин в дитячому колективі / Ю. О. Приходько. – Київ: Рад. шк., 2007. – 126 с.
5. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям / В. А. Сухомлинский. – Київ: Радянська школа, 1969.–244 с.

Науковий керівник: викладач кафедри дошкільної освіти Соловей Ю. О.

С. В. Пікульська

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОМФОРТУ НА ЕФЕКТИВНУ СОЦІАЛІЗАЦІЮ ТА НАВЧАЛЬНУ УСПІШНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Нині психологічне благополуччя молодших школярів є однією з найважливіших проблем для успішного навчання в початковій школі. Психологічний комфорт необхідний не тільки для розвитку дитини і засвоєння нею знань. Від цього залежить фізичний та емоційний стан дітей, що, в свою чергу, теж сприяє успішному навчанню.

Аналіз наукових джерел засвідчує, що питання соціалізації молодшого школяра та впливу психологічного комфорту на успішність його навчання, зверталися безліч дослідників, серед яких Н. Гуткіна, Є. Головаха, А. Капська, Л. Божович, В. Бойко які присвятили свої праці вивченню даної проблеми. В історико-педагогічних джерелах